PARTICULARITĂȚILE SISTEMULUI FISCAL AL REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONDIȚIILE ACTUALE

Mihai VICOL

CZU: 336.221.22(478) vicol.m@mail.ru

In order to obtain the general favourable balance in the economy, the current particularities of the fiscal system are analysed ample, an important cause being the need to integrate the republic's economy in the European and world circuit. Although the current fiscal measures generate major revenues, the fiscal apparatus' activity requires more transparency and the fiscal practice of developed countries is a good example for improving our current tax system.

Parcurgând o evoluție delimitată în trei etape cu numeroase implicări, modificări și completări, astăzi sistemul fiscal a ajuns în etapa în care cuprinde și influențează majoritatea surselor de venit colectate spre dezvoltarea statului. Sub pretextul particularităților actuale, politica fiscală aplicată în Republica Moldova demonstrează efecte pozitive până în prezent.

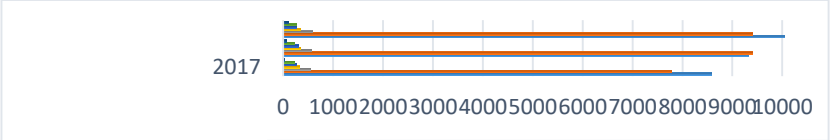
Pe parcursul desfășurării studiului au fost identificate diferite particularități ale sistemului fiscal al țării, aplicarea cărora actualmente generează venituri de ordinul zecilor de miliarde de lei administrate de către Serviciul Fiscal și achitate la BPN. Drept exemplu, conform cifrelor de pe contorul fiscal pentru primele 5 luni ale anului 2020, veniturile fiscale încasate la Bugetul Public Național sunt de peste 13,65 mld. lei. [3]

Astfel principalele particularități aplicate în desfășurarea activității de impozitare sunt:

- încetarea impozitării minimului de existență, fapt intervenit în premieră pentru istoria țării;
- scutirea personală de 24 000 lei anual, cu drept de beneficiere în cazul obținerii unui venit anual impozabil de până la 360 000 lei, precum și alte scutiri pentru persoanele întreținute;
- cotă unică de 12% pentru impozitul pe venit, astfel fiind modificată de la cota progresivă de 7% și 18%;
- cotă de 18% a impozitului pe venitul persoanelor care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției și în domeniul sănătății;

- termene de declarare a veniturilor nu mai târziu de 25 martie pentru agenții economici, alături de reducerile corespunzătoare;
- modalitate de impozitare generală asupra creșterii de capital, pentru persoane juridice, cota de 100%, iar pentru persoane fizice – 50% din suma excedentară a creșterii de capital [1, p. 359].
- diferite amenzi și sancțiuni aplicate în condițiile tragerii la răspundere pentru încălcările fiscale.

Actualmente, legislația fiscală reglementează orice tip de activitate care aduce profit, iar evoluția încasărilor fiscale de-a lungul anilor 2017-2019 demonstrează acest lucru (Fig.1).

	2017	2018	2019
Alte venituri	21.57	56.62	101.53
Venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor	217.57	234.29	274.51
Venituri din proprietate	271.64	310.8	263.68
Amenzi și sancțiuni	332.87	352.49	347.87
Impozite pe bunurile imobiliare	546.16	563.8	579.94
Impozite pe venit	7769.79	9399.18	9398.04
Impozite și taxe pe mărfuri și servicii	8581.63	9315.23	10078.94

Fig. 1. Dinamica încasărilor pe grupe de venituri administrate de Serviciul Fiscal de Stat în perioada 2017-2019, mil. lei
Sursa: Elaborată în baza Rapoartelor privind încasările la BPN (adm. de SFS), 2017-2019.

Din analiza comportamentului contribuabilului a fost depistat un grad scăzut de conformare a contribuabililor, fapt ce denotă necesitatea identificării posibilităților de perfecționare a activității aparatului fiscal.

Diferite motive de neconformare, precum: nefamiliarizarea cu legislația în vigoare; nivelul scăzut al educației fiscale; lipsa unei concurențe

loiale; mediul social; eschivarea în scopul îmbunătățirii situației personale, sunt identificate în urma controalelor fiscale, care generează încasări de peste 300 mil. lei anual. În urma celor cca 50 000 de controale fiscale efectuate de către Serviciul fiscal în anul 2019, au fost încasate în jur la 344 mil. lei.

În scopul determinării măsurilor suplimentare de perfecționare a sistemului fiscal autohton, prin prisma Indicelui Internațional al Competitivității Fiscale, au fost analizate practicile fiscale ale unor state dezvoltate. Prin urmare, au fost alese state care dețin o rată ridicată a veniturilor din impozite raportate la PIB, în comparație cu Republica Moldova (Fig. 2).

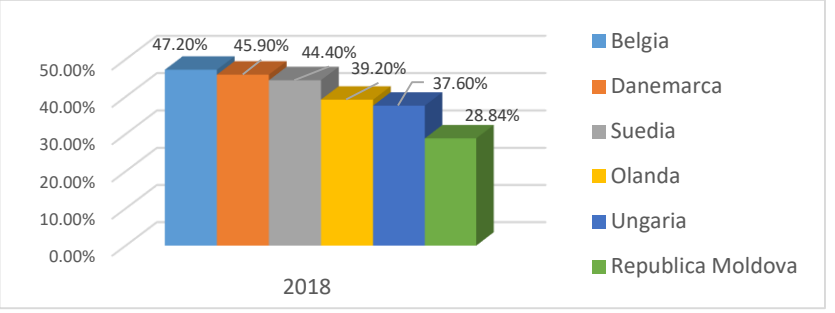

Fig. 2. Rata veniturilor din impozite și taxe raportate la PIB în anul 2018, %
Sursa: Elaborată în baza datelor prezentate de Biroul Național de Statistică [2].

Întrucât în țara noastră există un nivelul redus al credibilității și conformării contribuabililor, prin prisma practicilor fiscale suedeze, se propune dezvoltarea durabilă a capitalului uman prin educație și formare profesională, ce se referă la calificarea din punctul de vedere al interacționării cu fiece tip de caracter al contribuabilului, și promovarea ideii de importanță a gradului de conformare [2, p.43].

Orientarea controlului fiscal spre calitate și nu cantitate, practică ajustată în baza măsurilor fiscale olandeze**,** se referă la îmbunătățirea relațiilor cu contribuabilii în modul în care controlul fiscal să nu reprezinte o amenințare, ci o procedură indispensabilă desfășurării continue a activității. Revizuirea unor manuale de control fiscal, cu

conținut despre beneficiile verificărilor alături de exemple practice de desfășurare a controlului, ar fi benefice în cazul contribuabililor cu nivel scăzut al educației fiscale.

În contextul în care Danemarca se evidențiază prin inițierea procedurilor de verificare a comerțului electronic, aplicarea metodei de certificare electronică în scopul depistării noilor baze impozabile ar putea fi o soluție de perfecționare și pentru R. Moldova, în situația în care mulți contribuabili ce practică comerțul în regim online se eschivează de la declararea cantității reale a veniturilor în scopul îmbunătățirii situației personale [2, p. 35].

În cele din urmă, particularitățile actuale ale sistemului fiscal național definesc în mod exhaustiv urmările unei perioade de progres și de permanentă tendință spre perfecționare. Astfel, în baza datelor furnizate de către Ministerul Finanțelor al R. Moldova, actualmente, sistemul fiscal asigură dezvoltarea statului (din veniturile fiscale încasate la Bugetul Public Național) cu un venit anual din taxe și impozite de peste 21 mld. de lei (la sfârșitul anului 2019) și, după cum s-a menționat mai sus, în anul curent sunt prognozate încasări și mai mari (întrucât pentru primele 5 luni ale anului 2020 acestea constituie cca 13,65 mld. lei). Cu toate acestea, sistemul fiscal al Republicii Moldova are nevoie de mai multă stabilitate și transparență, iar povara administrativă de pe umerii contribuabililor trebuie redusă prin eficientizarea și informatizarea sistemului de administrație fiscală pentru a ajunge la un aparat fiscal rapid și flexibil care să ducă la îmbunătățirea contribuției fiscalității la propulsarea Republicii Moldova în limitele internaționale ale competitivității.

Referințe:

1. CASTRAVEȚ, L., NIMERENCO, N. Eficiența măsurilor de reformă fiscală din perioada 2018-2019. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională.* Chișinău: CEP USM, 2019, pp. 358-362.
2. BUNN, D., ASEN, E. *International Tax Competitiveness Index 2019,* https://files.taxfoundation.org
3. https://www.sfs.md/contorul_fiscal.aspx

Recomandat
Lucia CASTRAVEȚ, dr., conf. univ.